

3.4 Η συγκρότηση της ρωμαϊκής πολιτείας - Res publica

Το πολίτευμα που εγκαθιδρύθηκε μετά την απομάκρυνση των βασιλέων (509 π.Χ.) με την εξέγερση των πατρικίων (ταυτόχρονα απομάκρυναν και τους Ετρούσκους) , ονομάστηκε από τους Ρωμαίους **Δημοκρατία (Res publica)**, αν και στην πραγματικότητα ήταν **αριστοκρατικό** .

Μία περίοδος εσωτερικών αναταραχών και ταυτόχρονα εξωτερικής επεκτατικής πολιτικής.

Δομή της Ρωμαϊκής Πολιτείας

1. **Άρχοντες:** Αντικατέστησαν τον βασιλιά. Κυριότεροι ήταν οι **δύο Ύπατοι**, που εκλέγονταν για έναν χρόνο και είχαν την εκτελεστική εξουσία .
2. **Σύγκλητος:** Το σημαντικότερο σώμα. Αποτελούνταν από ισόβια μέλη (πατρικίους) και έλεγχε την εξωτερική πολιτική, τα οικονομικά και τη θρησκεία .
3. **Εκκλησίες (Λοκίτιδα & Φυλέτιδα):** Συνελεύσεις των πολιτών που ψήφιζαν νόμους και εξέλεγαν τους άρχοντες .

Κοινωνικοί Αγώνες

Οι Πληβείοι (λαός) διεκδίκησαν δικαιώματα από τους Πατρικίους (ευγενείς), πετυχαίνοντας:

Τον θεσμό των **Δημάρχων**, (πρόσωπα ιερά) που είχαν δικαίωμα αρνησικυρίας (**veto**) στις αποφάσεις των αρχόντων. Εκλέγονταν για ένα έτος και προστάτευαν τους πληβείους από τις αυθαιρεσίες των πατρικίων.

Την καταγραφή των νόμων (**Δωδεκάδελτος**) για την αποφυγή αυθαιρεσιών .

Επιτρεπόταν ο γάμος μεταξύ των δύο τάξεων

***Σημασία Δωδεκάδελτου:**

Η Δωδεκάδελτος (lex duodecim tabularum), που χρονολογείται γύρω στο 450-449 π.Χ., αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους νόμους της ρωμαϊκής περιόδου. Η σημασία της εντοπίζεται στα εξής σημεία:

Κοινωνική Δικαιοσύνη: Υπήρξε αποτέλεσμα της έντονης διαμάχης μεταξύ πατρικίων και πληβείων. Οι πληβείοι πέτυχαν την καταγραφή των νόμων ώστε να περιοριστεί η αυθαιρεσία των αρχόντων που εφάρμοζαν το εθιμικό δίκαιο κατά το δοκούν.

Προστασία Δικαιωμάτων: Αποτέλεσε το πρώτο ουσιαστικό βήμα για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων όλων των πολιτών, καθώς ο νόμος έγινε πλέον δημόσιος και κοινός για όλους.

Λειτουργήσε ως η βασική νομική "πτυξίδα" της Ρώμης για αιώνες, επηρεάζοντας τη νομοθεσία μέχρι το τέλος της Ιουστινιάνειας περιόδου .

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ:

1. Άρχοντες: Υπήρχαν πολλοί, οι δήμαρχοι, οι πραίτωρες, οι ταμίες, οι ανθύπατοι, με μικρότερης σημασίας αξιώματα.

→ Οι πιο σημαντικοί: 2 ύπατοι

- εκλέγονταν για ένα χρόνο αρχικά,
- συγκέντρωναν όλες τις εξουσίες που προηγουμένως είχε ο βασιλιάς.
- Είχαν μεγαλοπρεπή εμφάνιση και ακολουθούσαν από δώδεκα ραβδούχους.
- Όταν η πολιτεία βρισκόταν σε κρίσιμη κατάσταση, τότε για **έξι μήνες όλες οι εξουσίες παραχωρούνταν σε έναν εκλεγμένο άρχοντα από τους υπάτους που ονομαζόταν δικτάτορας.**

→ Άλλοι άρχοντες με μεγάλη σπουδαιότητα: οι 2 τιμητές

- εκλέγονταν για δεκαοκτώ μήνες.
- Ως έργο τους είχαν:
 - ✓ 1) την **τίμηση** των πολιτών, δηλαδή την κατάταξή τους ανάλογα με τα περιουσιακά τους στοιχεία,
 - ✓ 2) τη σύνταξη του **καταλόγου των συγκλητικών**, δηλαδή όριζαν ποιοι από τους άρχοντες είχαν το δικαίωμα να εισέλθουν στη σύγκλητο,
 - ✓ 3) την κατάρτιση του **προϋπολογισμού** του κράτους και
 - ✓ 4) την **επίβλεψη των ηθών**, δηλαδή είχαν τη δικαιοδοσία να στερήσουν τα πολιτικά δικαιώματα σ' όποιον πολίτη επιδείκνυε ανήθικη συμπεριφορά.

2. Η σύγκλητος

Εκπροσωπούσε την ιστορική συνέχεια του ρωμαϊκού κράτους.

300 ισόβια μέλη, που είχαν διατελέσει πριν ανώτατοι άρχοντες.

- ✓ Νομοθετική και εκτελεστική εξουσία.
- ✓ Δικαιοδοσίες σε θέματα οικονομικά, θρησκευτικά και εξωτερικής πολιτικής.

ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΑ ΔΟΓΜΑΤΑ: ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ. ΕΙΧΑΝ ΙΣΧΥ ΝΟΜΟΥ.

3. ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ

Φρατρική
Συνέλευση πατρικών
Έχασε τη δύναμή της
Διατηρήθηκε από σεβασμό

Λοχίτιδα
Συνέλευση όλων των
στρατευμένων πολιτών
(πατρικοί και πληβείοι)
Αποφάσεις κατά λόχους
Εξέλεγε τους υπάτους,
τιμητές και πραίτωρες

Φυλετική
Συνέλευση των πληβείων
αρχικά
Μετά, όλων των Ρωμαίων
ανά φυλές (τον τόπο
κατοίκησης)
Ψήφιζε νόμους
Εξέλεγε τους κατώτερους
άρχοντες